

Riktlinjer för hållbar upphandling vid Varuförsörjningen

Bakgrund

Varuförsörjningen är en gemensam förvaltning för landsting och regioner i Dalarna, Södermanland, Uppsala, Västmanland och Örebro som ansvarar för upphandling av förbrukningsmaterial till hälso- och sjukvården samt tandvården.

De omfattande materialflödena medför en betydande påverkan på miljön genom att stora mängder råvaror och energi förbrukas vid tillverkning och via utsläpp av miljöfarliga ämnen vid tillverkning, transporter, användning och då avfallet omhändertas. Varuförsörjningen arbetar för att främja en hållbar utveckling och i enlighet med det verka för att de varor som köps in är producerade under hållbara och ansvarsfulla förhållanden.

Samtliga landsting och regioner inom Varuförsörjningen arbetar systematiskt med hållbarhetsfrågor. I detta arbete ingår miljöhänsyn vid upphandling som ett prioriterat område samt ett aktivt deltagande i det nationella samarbetet för Socialt Ansvarstagande i Offentlig Upphandling.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att ge Varuförsörjningens personal stöd i arbetet med hållbar upphandling. Syftet är också att informera befintliga och potentiella leverantörer om Varuförsörjningens målsättning att minska negativ påverkan (miljömässigt, hälsomässigt, socialt och etiskt) från landstingens och regionernas materialförbrukning. Vid utformning av riktlinjerna ska hänsyn tas till samtliga ingående landstings och regioners miljöprogram och riktlinjer.

En hållbar utveckling gällande landstingens och regionernas materialförbrukning främjas genom att:

- Landsting och regioner går samman och ställer gemensamma miljökrav.
- Landsting och regioner ställer krav på att produkterna har producerats under socialt och etiskt godtagbara förhållanden.
- Varuförsörjningens användare/kunder kan göra miljöanpassade val genom att de får information om Varuförsörjningens miljöanpassade sortiment.

Riktlinjer

Varuförsörjningens personal ska följa nedanstående riktlinjer i all upphandling:

- I alla upphandlingar inom Varuförsörjningen ska miljökrav ställas minst i nivå med baskraven. Vid PVC- eller miljöprioriterade upphandlingar ska utökade miljökrav ställas.
- Miljöbalkens hänsynsregler¹ ska tillämpas.
- Nationella miljöupphandlingskriterier ska användas om tillämpliga sådana finns för aktuell varugrupp.
- Tillsatser av hälso- och miljöfarliga ämnen ska undvikas helt om inte användning är berättigad för produktens huvudsakliga funktion.
- Klimatpåverkan ska minska genom att förnybara och återvunna material samt materialeffektiva produkter och förpackningar prioriteras.
- Varuförsörjningens upphandling ska bidra till utveckling av miljöinnovationer. Varuförsörjningen ska också vara en aktiv part i dialogen med producenter, bransch- och miljöorganisationer.
- Under avtalsperioden ska Varuförsörjningen löpande föra en aktiv dialog med leverantörerna för att uppnå kontinuerliga miljöförbättringar.
- Uppförandekoden för leverantörer ska användas i samtliga upphandlingar.

Beroende på vilken potentiell miljöpåverkan förbrukningsmaterialen i en upphandling har så är upphandlingarna indelade i följande grupper:

- Miljöprioriterade upphandlingar
- PVC-upphandlingar
- Övriga upphandlingar

Förteckning över de olika typerna av upphandlingar och vilka krav som ska ställas:

Typ av upphandling	Krav som ska ställas
Alla upphandlingar	- Varuförsörjningens baskrav, Uppförandekod för leverantörer
Miljöprioriterade upphandlingar	- Fördjupade miljökrav
PVC-upphandlingar	- Extra fokus på utfasning av PVC och ftalat innehållande produkter

För information om hur Varuförsörjningens upphandlingar är prioriterade se [miljöprioriterade varugrupper](http://www.varuforsorjningen.se) (www.varuforsorjningen.se)

¹ *Försiktighetsprincipen:* Redan risken för skada på miljön eller olägenhet för människors hälsa medför att åtgärder ska vidtas för att förebygga, hindra eller motverka dessa negativa effekter.
Produktvalsprincipen: Kan man ersätta en kemisk produkt eller en bioteknisk organism med en mindre farlig ska man göra detta.
BAT-principen: Man skall söka efter den tekniska lösning som är minst miljöpåverkande.
Hushållningsprincipen: Man ska hushålla med råvaror och energi och att möjligheterna till återanvändning återvinning ska utnyttjas. I första hand ska förnybara energikällor användas.

Baskrav

Tillämpliga delar av följande miljökrav ska ställas i alla Varuförsörjningens upphandlingar.

Innehåll av farliga ämnen/material

- Med utgångspunkt i miljöbalkens hänsynsregler¹ ska produkter som innehåller följande aktivt tillsatta ämnen/material inte upphandlas annat än i undantagsfall, då fullgoda alternativ saknas eller där användning är berättigad av andra skäl:
 - Ämnen som är eller misstänks vara allergiframkallande, hormonstörande, miljöfarlighetsklassificerade, cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska.
 - Produkter som innehåller silver eller andra ämnen med antimikrobiell effekt ska upphandlas mycket restriktivt och endast då klara medicinska indikationer föreligger.²
 - Mjuk PVC (polyvinylklorid).
 - PBT och vPvB-ämnen (persistenta, bioackumulerande och toxiska ämnen, samt mycket persistenta och mycket bioackumulerande ämnen).
 - Särskilt farliga metaller som kvicksilver, kadmium, bly och deras föreningar.
 - Parfym.

Klimatkrav

Klimatpåverkan från engångsmaterial ska minimeras genom att följande produkttyper prioriteras:

- Materialsnåla produkter (samma funktion men mindre materialförbrukning).
- Produkter framställda av återvunnet material (t.ex. papper, plast och metall).
- Produkter framställda av förnybara material (t.ex. biobaserad plast och cellulosa).

Produktinformation och märkning

- Under avtalstiden ska leverantören vid förfrågan kunna lämna följande information om enstaka produkters materialsammansättning: Materialinnehåll i vikt (gram) samt procentuell andel.
- Aktuella säkerhetsdatablad på svenska ska sändas in elektroniskt för produkter som klassificeras som hälso-, brand- eller miljöfarliga enligt gällande författningar och andra myndighetskrav.
- För produkter som är hälso- och/eller miljöfarliga men som inte omfattas av lagstiftningen ovan, ska information om hälsorisker och lämpliga skyddsåtgärder bifogas anbudet.
- Ifylld artikelspecifikation med avseende på innehåll av farliga ämnen/material ska bifogas anbudet.
- Om offererad produkt innehåller > 0,1 viktprocent av något/några ämnen i EU:s kandidatförteckning så ska detta redovisas tydligt i anbudet.

² Undantag kan göras för vissa konserveringsmedel som ingår i kemisk-tekniska produkter.

Förpackningsmaterial

- Förpackningsmaterial som innehåller cellulosa ska vara oblekt eller blekt utan klorgas d.v.s. med TCF- eller ECF-metoden.
- Allt förpackningsmaterial ska vara fritt från PVC och övriga klorerade plaster.
- Allt förpackningsmaterial ska vara fritt från antimikrobiell tillsats.
- Förpackningsmaterialet skall om möjligt minimeras, vara av återvunnet eller förnybart material samt vara separerbart och möjligt att återvinna.

Bilagor se Varuförsörjningens hemsida (www.varuforsorjningen.se)

- Uppförandekod för leverantörer
- Miljöprioriterade varugrupper